

MEKANSIZ VE ZAMANSIZ AFET İÇERİKLERİNİN GÖRME ENGELLİLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ülkemiz deprem kuşağında olan bir ülkedir. Bununla birlikte; sel, heyelan, hortum, çığ afetleri de zaman zaman ülkemizde görülmektedir. Depremin haricindeki afetleri önceden fark edebiliriz. Ancak depremin ne zaman nerede olacağını tespit edebilmemiz mümkün değildir. Yeni bir buluş yapılanaya kadar da depremi önceden tespit etmek mümkün olmayacaktır.

Gerek geleneksel medyada gerekse sosyal medyada pek çok doğal afet içerikli haber paylaşımını görmekteyiz. Bu paylaşımlarda mekan ve zaman bilgisinin verilmesi son derece önemlidir. Çünkü toplumda engelliler de yaşamaktadır. Özellikle görme engelliler, yürüme engelliler, yatalak ve bakıma muhtaç durumda olan engelliler ve kronik hastalığı bulunanlar afet durumunda savunmasız ve yardıma muhtaç duruma gelebilmektedir.

Afet içerikli haberlerde mekan ve zaman belirtilmesi büyük önem taşımaktadır. Engelli bireyler bu tarz haberlerle karşılaştıkları zaman paniğe kapılmakta, çevrelerinden yardım istemekte hatta psikolojik sorunlar yaşayabilmektedirler. Mesela panik atak veya anksiyete bozukluğu olan bir hastanın bu tarz mekan ve zaman belirtilmeyen bir haber gördüğünü düşünelim. Söz konusu birey, görmüş olduğu haberin etkisinde kalabilir, “acaba bu afet benim yakınımda mı oldu? Bana da ilerleyen süreçte zarar verir mi?” diye düşünebilir.

Mekânsız ve zamansız afet haberlerine örnekler aşağıda verilmiştir.

Marmara yine sallandı. Önce 5,1 sonra 4,5 Haber son dakika

Yine sallandık facebook

Yine sallandık Allah beterinden korusun. Facebook Sedat Manav

Kral yolu yeniden belirdi. Denizin çekilmesi depremin habercisi mi? Anadolu ajansı

Balıkesir’in Ayvalık, Gömeç ve Edremit ilçelerinde deniz suyunun çekildiği gözlendi. Anadolu ajansı

Burhaniye Belediyesi deniz suyunun çekilmesinin deprem habercisi olabileceğini belirtti. Ankahaber.net

Yağışlar düştü, sel yine vurdu. Yeni Düzen Gazetesi.

Sel faciasında 55 kişi can verdi. Nefes gazetesi.

Muş’un bir köyünü sel vurdu. Mücadele Gazetesi.

Her şey iki dakikada oldu. Hortum ve fırtına yerle bir etti. Milliyet gazetesi.

Yüreklerin ağza geldiği anlar, aynı anda üç hortum oluştu. Instagram.

Fırtına başkentte can aldı. Kanal D haber Facebook.

O ilimizde yine çığ düştü. Panik anları kamerada. Yeni Akit Gazetesi.

Son dakika kayak merkezine yine çığ düştü. Van65 Haber.

Örneklerde de görüldüğü gibi mekan ve zaman belirtilmeyen afet içerikli haberler özellikle engelliler açısından büyük bir panik oluşturmakta, hatta bazı engellileri psikolojik olarak olumsuz etkilemektedir.

Doğal afet, salgın hastalık, savaş gibi olağanüstü hallerde medyada ve toplum içinde pek çok asparagas haber yayılmaktadır.

1999 Marmara depremlerinden sonra “ Bu gece veya filan vakitte deprem olacak.” Şeklinde farklı şehirlerde haberler yayılmıştır. Ne yazık ki pek çok insan da bu tarz haberlere itibar etmiştir. Aynı zamanda 11 ağustos 1999 tarihinde yaşanan güneş tutulmasının depreme sebep olduğu söylenmiştir. 29 mart 2006 tarihinde yaşanan güneş tutulmasından sonra ülkemizde herhangi bir deprem yaşanmamıştır.

17 ağustos 1999 depreminin Gölcük donanma üssündeki asker eğlencelerinden sonra olduğu söylentisi de halk arasında yayılmıştır. Bilinmelidir ki deprem bir doğal afettir. Dindar seküler ayırt etmez, herkese zarar verebilir.

2020 pandemi döneminde de İbrahim Bin Saluki isimli bir İslam aliminin Corona virüsten sonra mayıs depreminin beklenmesi gerektiğini söylediği şeklinde bir paylaşım, sosyal medyada dolaşıma sokulmuştur. Üstelik bu paylaşım ulusal gazetelerde de yayınlanmıştır. Ancak ilahiyatçıların yaptığı açıklamalarla bu haber çürütülmüştür.

Ülkemizin devlet kanalı olan TRT'nin haberlerinde afet içerikli haberlerin mekan ve zamanı belirtilmektedir. Afet zamanlarında en doğru haberleri hiç şüphesiz devletin medyası verir.

Engelli bireyler afet anında diğer insanlara göre daha çok mağduriyet yaşamaktadırlar. Özellikle büyük boyutlu afetlerde mağduriyet oranı artmaktadır. Böyle bir durumda artık hiçbir şey eski yerinde olmaz. Engelli bireyin eski tanıdığı çevre büyük ölçüde değişime uğramış olabilir. Ayrıca can kurtaranların yaş ve cinsiyet ayrımı yapmaları ve engellilere yönelik yeterli eğitimi almamış olmaları, engellilerin barınma, tuvalet ihtiyacı, yeme-içme, ilaç ve tıbbi malzeme gibi temel ihtiyaçlarda sorun yaşamaları engellileri tedirgin etmektedir.

Yukarıda bahsedilen bütün ihtimallerden dolayı afet içerikli haber paylaşımlarında mekan ve zaman belirtilmesi engelliler açısından büyük önem taşımaktadır.